

РЕШЕНИЕ

№ 159

гр. Благоевград, 27.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**ОКРЪЖЕН СЪД – БЛАГОЕВГРАД, ЧЕТВЪРТИ ВЪЗЗИВЕН
ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ**, в публично заседание на четиринадесети март
през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Николай Грънчаров
Членове: Владимир Ковачев
Георги Янев

при участието на секретаря Герасим Ангушев
като разгледа докладваното от Владимир Ковачев Въззивно гражданско дело
№ 20241200500048 по описа за 2024 година

взе предвид следното:

"П.К.Б.", ЕИК, седалище и адрес на управление гр. С, район „С“, ж. к. „“, бул. „Б“
№, бл., вх. „“, ет., представлявано от С Н Н и Н М Л, обжалва решение № 188 от
18.09.2023 г., постановено по гражданско дело № 943 от 2021 г. на Районен съд
Разлог, в частите му, с които се отхвърлят претенциите на дружеството, насочени
срещу Г. И. К., ЕГН *****, адрес гр. Б, ул. „С“ № , за главница, за разликата
над присъдените 1980 лева до претендираните 2685,88 лв., за законна лихва върху
тази главница и за договорно възнаграждение в размер на 948,68 лв. В жалбата се
твърди, че атакуваните части на съдебния акт са неправилни. Районният съд
неоснователно и неправилно прогласил договора за потребителски кредит за
недействителен. Договорът бил съглашение, което изисквало съвпадането на две
противоположни по посока и съвпадащи по съдържание волеизявления. Той бил
сключен след постигане на съгласие на насрещните волеизявления на страните по
основните му елементи. Към това общо разбиране за договора, ЗПК наслагвал
допълнително съдържание, с оглед на защита на интереса на икономически
слабата страна. Сключеният договор за потребителски кредит с ответницата

напълно отговарял на законовите изисквания и съдържал всички изискуеми реквизити на ЗПК относно съдържанието на договора за потребителски кредит. Към момента на подписване на процесния потребителски кредит от страна на ответницата, всички полета били попълнени, в това число и параметрите на кредита, включително и данните за закупения пакет допълнителни услуги. В процесния договор ГПР бил фиксиран като абсолютна процентна стойност. Фиксиран бил и уговореният лихвен процент. В такъв случай не било необходимо посочването на взетите предвид допускания на ГПР, доколкото ГПР бил неизменен и формиран от фиксирано вземане - възнаградителна лихва, което не се променяло при никакви условия. Въпреки това, с разпоредбата на чл. 5.2 от общите условия, неразделна част от договора, били посочени взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на ГПР по определения в приложение № 1 начин, а именно, че договорът за потребителски кредит ще е валиден за срока, за който е бил сключен, и кредиторът и потребителят ще изпълняват своите задължения в съответствие с условията и сроковете по договора, както и че ГПР по кредита се изчислява, като се приеме, че лихвата и другите разходи са неизменни спрямо техния първоначален размер и ще се прилагат до изтичането на срока на договора. В ЗПК не било посочено като изискване в договора да бъдат посочени компонентите на ГПР, тъй като те били нормативно залегнали. В договора ясно и недвусмислено било посочено, с фиксирани и неподлежащи на промяна суми, какъв заем се отпуска, при каква възнаградителна лихва, какви допълнителни услуги има, за какво и в какъв размер, които формирали и общо дължимата сума по кредита. Други вземания по този договор нямало. В процесния договор ясно била посочена методиката на формирания ГПР. Подобно изискване имало единствено при наличието на референтен лихвен процент, като в случая била спазена и разпоредбата на чл. 19, ал. 4 от ЗПК, а именно, че ГПР не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определен с постановление на Министерския съвет на Република България. В случая страните уговорили глобален фиксиран размер на годишния лихвен процент. В договора ясно били посочени ГЛП и ГПР, както и точният размер на дължимите суми от длъжника. Там подробно били индивидуализирани размерът на отпуснатата сума, размерите на ГПР и ГЛП, лихвеният процент на ден, дължимата сума по кредита, размерът на възнаграждението по закупения пакет от допълнителни услуги, общото задължение по договора и размерът на месечните вноски. Информацията била предоставена на разбираем език и подробно за всяка сума, която формирала

крайното задължение по договора. В чл. 5.2 от общите условия, които били неразделна част от договора и били подписани на всяка страница от длъжника, подробно било посочено какво включва ГПР, дали той подлежи на промяна и в какви валута и курс се отпуска сумата по заема. В ГПР не се включвали разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, когато сключването на споразумение за допълнителни услуги не е задължително условие за получаване на кредита или за получаването му при предлаганите условия, какъвто бил и настоящият случай, което изрично било описано в договора и в самото споразумение за предоставяне на допълнителни услуги. Нямало изискване в договора за потребителски кредит да е посочено как се формира ГЛП, а по отношение на ГПР общите условия към процесния договор препращали към приложение № 1 на ЗПК. Видно било, че процесният договор отговаря на изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 9, 9а, 10 и следв. от ЗПК. Нормата на чл. 11, т. 10 от ЗПК не предвиждала в договора за потребителски кредит изрично и изчерпателно да бъдат изброени всички разходи, включвани в ГПР, а единствено да се посочат допусканията, използвани при изчисляване на ГПР, тъй като нормативно били предвидени две математически формули за изчислението на ГПР /т. 1 и 2 от приложение № 1 към ЗПК/, които единствено могли да се прилагат за изчислението на ГПР. Тези допускания/предвиждания били изчерпателно изброени в т. 3 от приложение № 1 към чл. 19, ал. 2 от ЗПК. Страните нито могли да прилагат друга математическа формула за изчислението на ГПР, нито били длъжни да възпроизвеждат в договорите си горните две формули. Нормата на чл. 11, т. 10 от ЗПК не предвиждала в ДПК изрично и изчерпателно да бъдат изброени всички разходи, включвани в ГПР, а единствено да се посочат допусканията, използвани при изчисляване на ГПР. Думата „допускания“ тук се използвала в смисъл на предвиждания за бъдещето, а не в смисъл на разходи, част от ГПР. Тези допускания/предвиждания били изчерпателно изброени както в чл. 19 от Директива 2008/48 на Европейския парламент и на Съвета относно договорите за потребителски кредити, така и в издадения в нейно изпълнение ЗПК, и по-точно в т. 3 от приложение № 1 към чл. 19, ал. 2 от ЗПК. Тези допускания били две групи. Първата група била базови допускания /чл. 19, т. 3 и 4 от Директива 2008/48 и т. 3, б. „а“ и „б“ от приложение № 1 към ЗПК, а втората - допълнителни допускания /чл. 19, т. 5 от Директива 2008/48 и т. 3, б. „в“, „г“, „д“, „е“, „ж“, „з“, „и“, „к“, „л“ и „м“ към ЗПК/. Първата група допускания имала значение за всеки вид потребителски кредит, докато допълнителните допускания касали определени видове кредити - револвиращ

кредит, овърдрафт или договор за кредит с неопределен срок, чиято легална дефиниция била дадена в б. „ж“ на приложение № 1 към чл. 19, ал. 2 от ЗПК. При посочените в тази разпоредба кредити, за да може да се изчисли и посочи един точен процент на ГПР при сключване на договора, се налагало да се правят допускания за бъдещето /т. 2, б. „г“ от приложение № 1 към ЗПК/, което детайлно било разяснено в решението на СЕС по С-290/19 г. В настоящия случай било приложимо единствено първото базово допускане по т. 3, б. „а“ на приложение № 1, а именно да се допусне, че договорът ще е валиден за срока, за който е бил сключен, и кредиторът и потребителят ще изпълняват своите задължения в съответствие с условията и сроковете по договора. Второто базово допускане касало уговорени променливи лихвени проценти, а в процесния договор лихвеният процент бил фиксиран и подобни допускания били неприложими. Допълнителните допускания също не били приложими, защото касали хипотези на горепосочените видове потребителски кредити, какъвто настоящият не бил. Доколкото в случая било приложимо единствено първото базово допускане по т. 3, б. „а“ на приложение № 1 към ЗПК, което било императивно посочено в закона и се прилагало за всеки един ДПК, неговото непосочване, само по себе си, не било от естество да обоснове недействителност на клаузата, уреждаща ГПР. Смисълът на закона бил кредитополучателят да се запознае предварително с размера на сумата, която ще върне на банката под формата на ГПР, което изискване в случая било изпълнено. Несериозно и противоречащо на всякаква житейска логика било да се приеме, че при подписването на ДПК кредиторът трябва да посочи всеки един административен разход, който ще трябва да покрие по време на живота на договора и във връзка с него. Това, освен че било невъзможно, по никакъв начин нямало да улесни клиента и да подобри неговото положение, а единствено щяло да го затрупа с огромно количество ненужна и неразбираема за него информация. Поради тази причина, законодателят не създал подобни изисквания относно формата и реквизитите на ДПК, а единствено предвидил, че трябва да се посочи как се изчислява ГПР. В ОУ изрично било посочено какви допускания се правят при изчисляването на ГПР и била направена препратка към приложение 1 на ЗПК, т. е. налице било препращане към законови разпоредби, които императивно установявали формула за изчисляване на ГПР. Тази формула и изчисленията по договора, разбира се, по никакъв начин не могли да противоречат на закона и добрите нрави или да се явяват неравноправни. Смисълът на закона бил кредитополучателят да се запознае предварително с размера на сумата, която ще върне. В ЗПК не било посочено изискване в договора да бъдат посочени

компонентите на ГПР, а те били нормативно залегнали. В договора били посочени, съгласно изискванията на закона, ГПР по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора. Методика за изчисляване изисквала разпоредбата на чл. 11, ал. 1, т. 9а, но относно референтния лихвен процент. В случая била договорена фиксирана лихва, а не референтна и изискването за посочената методика било неприложимо. Освен това ГПР съответствал и на разпоредбата на чл. 19, ал. 4 от ЗПК, която ограничавала размера му до петкратния размер на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с постановление на МС на РБ. Неправилно било заключението на районния съд, че кредиторът е посочил по-нисък от действителния размер на ГПР. Видно било от представените с исковата молба искане за отпускане на потребителски кредит и стандартен европейски формуляр, че ответникът предварително е посочил параметрите на желаните от него кредит и е бил запознат с опционалните възможности, които предоставяло дружеството. Длъжникът приел по свое усмотрение закупуването на допълнителни услуги. В процесния случай предоставянето на допълнителни услуги не било задължително за отпускането на кредита. Съгласно т. 14 от ДР на ЗЗП, услуга била всяка материална или интелектуална дейност, която се извършва по независим начин, предназначена е за друго лице и не е с основен предмет прехвърляне на владение на вещ. От това правило се налагал изводът, че предоставянето на допълнителни услуги действително представлявало услуги, в смисъл на дейности, които ще се извършат по повод на договора за кредит в полза на друго лице - кредитополучателя. Съгласно съдебната практика, с договора за предоставяне на услуга изпълнителят поемал задължение да извърши конкретни действия срещу дължимо от възложителя възнаграждение, като тези действия обикновено били фактически, а не правни. Доколкото втората част от определението за ДПК по чл. 9, ал. 1 от ЗПК предоставяла известна свобода на кредитора да предоставя допълнителни услуги, които са извадени от ДПК, то законодателно било допустимо уговарянето на такива. Тази възможност пред клиента се явявала опционална. Предоставянето на допълнителни услуги, свързани с ДПК, било легално уредено в разпоредбата на чл. 10а, ал. 1 от ЗПК, като ал. 4 на същата предвиждала, че видът, размерът и действието, за което се събират такси и/или комисиони, трябва да бъдат ясно и точно определени в ДПК. Ал. 2 и 3 на чл. 10а от ЗПК изрично постановявали, че кредиторът не може да изисква заплащане на такси и комисиони за действия, свързани с усвояването и управлението на кредита, и не може да събира повече от веднъж такса и/или комисиона за едно и

също действие. В процесния ДПК обаче изрично било посочено, че изборът и закупуването на пакет от допълнителни услуги не е задължително условие за получаване на потребителски кредит или за получаването му при предлаганите условия. Предвид това следвало, че разходите на потребителя за въпросните допълнителни услуги не представлявали част от общите разходи по кредита и не следвало да се отчитат при изчисляването на ГПР. Възнаграждението за процесните допълнителни услуги се дължало от кредитополучателя отделно и независимо от цената на самия кредит, не следвало да се включва при изчисляването на ГПР и не противоречало на чл. 19, ал. 4 от ЗПК. Следвала да се отбележи разликата в правното значение и последиците на уговорените допълнителни услуги по ДПК в случаите, в които ползването на тези допълнителни услуги е условие за предоставянето на кредит, от една страна, и в случаите, в които ползването на такива услуги не е условие за предоставяне на кредита, от друга страна. Кредиторът можел свободно да предоставя, срещу заплащане, допълнителни услуги, различни от основните по договора за кредит, доколкото предлаганите допълнителни услуги не касали действия, свързани с усвояване и управление на кредита. Услугата за отлагане и намаляване на вноски не попадала в така въведеното ограничение, тъй като не касала нито усвояването на кредита, нито неговото управление. Правилото на § 1, т. 1 от ДР на ЗПК въвеждало легална дефиниция за общия разход по кредита за потребителя. Въпросният разход бил пряко свързан с ДПК, трябвало да бъде заплатен от потребителя, т. е. бил задължителен, включвал и разходи за допълнителни услуги, но само в случаите, когато сключването на договора за допълнителна услуга бил задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е резултат от прилагането на търговски клаузи и условия. Посоченото правило на § 1, т. 1 от ДР на ЗПК възпроизвеждало в българското законодателство правилото на чл. 3, б. „ж“ от Директива 2008/48/ЕО, дефиниращ понятието „общ разход по кредита за потребителя“. Допълнително разяснение на тази дефиниция давала т. 22 от Преамбюла на същата Директива, съобразно която държавите-членки следвало да останат свободни да запазят или въвеждат национални разпоредби, които забраняват на кредитора да изисква от потребителя във връзка с договора за кредит да открие банкова сметка, да сключи договор за друга допълнителна услуга или да заплати разходите или таксите за такива банкови сметки или други допълнителни услуги. В държавите-членки, в които били позволени такива комбинирани предложения за сключване на договор, потребителите следвало да бъдат информирани преди сключването на договора за

кредит относно допълнителните услуги, които са задължителни за получаване на кредита или за получаването му при предлаганите условия. Разходите за тези допълнителни услуги следвало да бъдат включени в общите разходи по кредита или, ако размерът им не можел да бъде определен предварително, потребителите следвало да получат адекватна информация относно наличието на такива разходи на преддоговорния етап. Предполагало се, че на кредитора са известни разходите за допълнителните услуги, които той предлага на потребителя от свое име или от името на трета страна, освен ако цената не зависи от конкретните особености или положението на потребителя. В настоящия случай, сключвайки допълнителното споразумение, кредитополучателят си осигурявал допълнителна възможност, във всеки един момент да поиска извършването на някоя или на всички предоставени с допълнителното споразумение услуги, но сключването на това допълнително споразумение не било условие за сключване на договора за кредит, нито за получаването на кредита при конкретните условия. Таксата за предоставяне на услугата „Отлагане и намаляване на вноски“ не отговаряла на нито една от характеристиките на общия разход по кредита, поради което не представлявала такъв разход и не следвало да участва във формирането на размера на общите разходи по кредита за потребителя, както и в размера на ГПР по чл. 19, ал. 1 от ЗПК. Стойността, платима от потребителя за допълнителна услуга в процесния случай, не била задължителен разход, а се заплащала само ако потребителят е поискал да има възможността да се ползва от нея. Таксата за процесната допълнителна услуга щяла да представлява условие за кредита, ако кредиторът изисквал от всеки кредитополучател да я заплати, за да му предостави кредит при определените условия, а това безспорно не било така в казуса. Доколкото било сигурно, предвид националната правна уредба и посочените правила на Директива 2008/48/ЕО, че разходите за допълнителни услуги, които съставляват условие за предоставяне на кредита, са част от общия размер на разходите за потребителя, то това не било така по отношение на разходите за допълнителни услуги, които не съставлявали такова условие. Уговорената между кредитора и длъжника опция за отлагане и намаляване на вноски била правна възможност, която кредиторът по настоящия кредит решил да предостави на своите клиенти, с цел да ги улесни при заплащането/връщането на уговорените суми. По този начин, с предоставянето на тази допълнителна услуга, клиентите на дружеството, които решили да ползват тази допълнителна услуга, били сигурни, че в случай на невъзможност да заплатят задължението си, няма да се пристъпи незабавно към предсрочна изискуемост и да трябва да платят цялата сума незабавно, губейки преимуществото на срока по

договора за кредит. Разходите за допълнителни услуги, уговорени към ДПК, като тези за отлагане и намаляване на вноски, когато сключване на споразумение за ползване на такива допълнителни услуги е условие за отпускане на кредита, били част от ГПР по кредита, но когато сключването на споразумение за ползване на такива допълнителни услуги не е условие за отпускане на кредита, тези разходи не следвало да се приемат като част от общите разходи по кредита за потребителя и не били част от ГПР. Дължащото се по процесните допълнителни услуги възнаграждение се дължало от кредитополучателя отделно и независимо от цената на самия кредит и не следвало да се включва при изчисляването на ГПР, а това, че не било отразено в ГПР, не съставлявало нарушение на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК и не обуславяло нищожност на договора за кредит. Съгласно чл. 19, ал. 3, т. 2 от ЗПК, при изчисляване на ГПР по кредита не се включвали разходите, различни от покупната цена на стоката или услугата, които потребителят дължи при покупка на стока или предоставяне на услуга. В този смисъл разходите за предоставен допълнителен пакет не се включвали в ГПР. Дали предвидените в договора допълнителни услуги следва да бъдат включени в ГПР, е въпрос, относим към действителността на тази клауза, а не на договора за кредит като цяло, което било предвидено изрично в разпоредбата на чл. 19, ал. 5 от ЗПК. Същата била в смисъл, че вземанията, които следва да се включат в ГПР, но не са включени и с тях ГПР е над 50 %, са недействителни. Съгласно чл. 19, ал. 6 от ЗПК, при плащания по договори, съдържащи клаузи, които са били обявени за нищожни по чл. 5, надвзетите средства над прага по ал. 4 се удържат при последващи плащания. В ЗПК изчерпателно били изброени основанията за недействителност на ДПК и същите не могли да се заменят и тълкуват разширително. Договорът се явявал напълно действителен и породил своите правни последици за страните. Предвид действителността му, не следвали последиците на чл. 22 и 23 от ЗПК. Следвало да бъдат изплатени неизплатените главница и договорно възнаграждение. С оглед на дължимостта на договорната лихва, сумата, платена по нея, не следвало да се прихваща с дължимата сума от главницата, затова от първоначално претендираната главница от 2685,88 лв. следвало да се приспадне единствено платеното по закупения пакет допълнителни услуги в размер на 460,78 лв. Моли се за отмяна на обжалваните части на съдебното решение и уважаване на претенциите за пълния размер на главницата, за законната лихва върху нея и за възнаградителната лихва /договорното възнаграждение/.

Подаден е отговор на жалбата. В него се поддържа, че последната е неоснователна и необоснована. Първоинстанционният съдебен акт бил правилен и

законосъобразен. Той бил постановен в съответствие със специалния закон. Правилно съдът отхвърлил част от исковите претенции на дружеството, след съвкупна преценка на всички представени по делото доказателства. Правилни били съжденията на съда, че съгласно нормата на чл. 22 от ЗПК, когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7-12, чл. 20, ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7-9, ДПК е недействителен. С представените документи не се доказвала в цялост изискуемостта на претендираното вземане на посоченото от ищеца основание, което обуславяло неоснователността на въззивната жалба. От страна на ищцовото дружество били нарушени принципите на добросъвестност и справедливост по чл. 9 от ЗЗДог и чл. 143 и следв. от ЗЗП, тъй като определените лихвен процент на възнаградителната лихва и ГПР били в размер, който налагал връщане на многократно по-голяма сума от размера на отпуснатия кредит - при заем от 3000 лева, било договорено в края на срока на договора да се върне сумата от 4351,13 лв. Налице била явна нееквивалентност между двете престации и неоправдано разместване на имущество. Твърденията във въззивната жалба, че договорът е сключен след постигане на съгласие на насрещните волеизявления на страните по основните му елементи, поради което и напълно отговарял на законовите изисквания, били неоснователни и незаконосъобразни, предвид неравноправността на клаузите, касаещи икономически слабата страна. ДПК бил недействителен поради неспазване на императивните изисквания, залегнали в чл. 11, ал. 1, т. 9 и 10 от ЗПК. В Раздел VI - „Параметри на договора за потребителски кредит“, кредиторът се задоволил единствено с посочването, като абсолютни стойности, на лихвения процент по заема, ГПР на заема, годишното оскъпяване на заема и лихвения процент за деня. Липсвала обаче ясно разписана методика на формиране на ГПР по кредита /кои компоненти точно са включени в него и как се формира посоченият в договора ГПР от 48,83 %/. В този порядък следвало да се посочи, че съобразно разпоредите на ЗПК, ГПР по кредита изразявал общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи /лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т. ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора/, изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. В посочената величина /която е глобален израз на всичко дължимо по кредита/ следвало по ясен и разбираем за потребителя начин да са инкорпорирани всички разходи, които длъжникът ще стори и които са пряко свързани с кредитното правоотношение. В конкретния случай, в процесния ДПК, яснота досежно посочените обстоятелства липсвала. Следвало да се посочи, че ГПР е величина, чийто алгоритъм е императивно

заложен в ЗПК, и приемането на методика, налагаща изчисляване на разходите по кредита по начин, различен от законовия, е недопустимо /в материалноправен смисъл/. Тези съставни елементи обаче оставали неизвестни и на практика така се създавали предпоставки кредиторът да ги кумулира, завишавайки цената на ресурса. Действително, двете величини били с различни математически измерения, но винаги възнаградителната лихва следвало да бъде включена при формирането на ГПР. В този порядък неясни били както компонентите, така и математическият алгоритъм, по който се формирало годишното оскъпяване на заема. След като кредиторът, при формиране на цената на предоставения от него финансов ресурс, задавал допълнителни компоненти, които го оскъпяват, то следвало ясно да посочи какво точно е включено в тях. Съобразно изложеното, кредитното правоотношение между страните било недействително на основание чл. 22 вр. чл. 11, ал. 1, т. 9 и 10 от ЗПК, и като такова то не било в състояние да породя присъщите за този тип сделка правни последици. Аргумент за недействителност на договора можел да се изведе от обстоятелството, че съгласно по-пълната защита, дадена на потребителя със ЗПК - чл. 22, при неспазване на императивните изисквания към договора за кредит, уредени в чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7-12 и 20 и чл. 12, ал. 1, т. 7-9 от ЗПК, сред които са точното определяне на възнаградителната лихва - чл. 11, ал. 1, т. 9 от ЗПК, и на ГПР - чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК, ДПК се явявал изцяло недействителен. От изложеното следвало, че законът поставя важен акцент на посочените уговорки. Поради възмездния характер на ДПК, в момента на сключването му и с оглед на внасяне на яснота относно правата и задълженията на потребителите и за по-пълна защита на интересите им, трябвало да бъдат уговорени лихвеният процент по кредита /чл. 11, ал. 1, т. 9 от ЗПК/ и ГПР по кредита /чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК/. Изчисляването на ГПР се извършвало след допускане, че кредиторът и потребителят изпълняват своите задължения в съответствие с първоначално определените срокове. В процесния договор не се съдържала информация за условията за прилагането на ГЛП, процент на възнаградителната лихва и индекс/референтен лихвен процент, свързан с първоначалния, ако има такъв. Не било ясно каква част от посочената погасителна вноска съставлява възнаградителната лихва, при посочения в договора лихвен процент, като се имало предвид, че става въпрос за краткосрочен ДПК /за 2 години/. Не било изпълнено и изискването да се посочи, освен глобалния ГПР по кредита, общата сума, при съответния ГПР, дължима от потребителя към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на ГПР по определения

в приложение № 1 към ЗПК начин. Липсата на подобна регламентация, по изричното разпореждане на ЗПК, правела договора недействителен. Неоправданото предвиждане на възнаградителна лихва и ГПР противоречало на справедливостта и еквивалентността на престациите и не можело да се оправдае с поетия от кредитора риск по отпускане на кредита. Разпоредбата на чл. 143 от ЗЗП давала легално определение на понятието „неравноправна клауза“ в договор, сключен с потребителя, и това била всяка уговорка в негова вреда, която не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравноправие между правата и задълженията на търговеца/доставчика и потребителя, като в 19 точки /разпоредбата към момента на сключване на договора/ визираната правна норма давала изчерпателно изброяване на различни хипотези на неравноправие. Според чл. 146, ал. 1 от ЗЗП, неравноправните клаузи в договорите били нищожни, освен ако не са уговорени индивидуално, като в ал. 2 от същата разпоредба било разписано, че не са индивидуално уговорени клаузите, които са били изготвени предварително, и поради това потребителят не е имал възможност да влияе върху съдържанието им, особено в случаите на договор при общи условия. Тези нормативни разрешения били дадени и в Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 05.04.1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори, която била транспонирана с нов чл. 13а, т. 9 от ДР на ЗЗП /ДВ, бр. 64/2007 г./. Според чл. 3 от Директивата, неравноправни били договорните клаузи, които не са индивидуално договорени и които, въпреки изискванията за добросъвестност, създават в ущърб на потребителя значителна неравнопоставеност между правата и задълженията, произтичащи от договора. Според Директивата не се считала за индивидуално договорена клауза, която е съставена предварително и потребителят не е имал възможност да влияе на нейното съдържание. Фактът, че някои аспекти от дадена клауза или някоя отделна клауза са индивидуално договорени, не изключвал приложението на чл. 3 от Директивата към останалата част от договора, ако общата преценка на договора сочела, че той е договор с общи условия. Моли се за потвърждаване на обжалваните от дружеството части на първоинстанционното съдебно решение.

Подадена е и насрещна въззивна жалба. С нея се атакува частта на решението на Районен съд Разлог, с която частично са уважени претенциите за главница и законна лихва. Съдебният акт бил неправилен и незаконосъобразен, както и постановен в противоречие на материалния закон. По безспорен начин от събраните по делото писмени доказателства се доказала основателността на твърденията на ответника и неоснователността на исковата претенция. С

представените документи ищецът не успял, при условията на пълно и главно доказване, да докаже по безспорен начин изискуемостта на претендираното вземане на посоченото основание, което обуславяло неоснователността на предявения иск. Неправилно съдът, въпреки че приел процесния ДПК за недействителен, осъдил Г. И. К. да заплати чистата стойност на кредита, както и лихва за времето от 28.05.2021 г. до изплащане на задължението. По този начин съдът се произнесъл по един непредявен иск. Предвид постановения съдебен акт, признатото по реда на чл. 422 от ГПК вземане на ищеца не било в изпълнение на ДПК, приет от съда за изначално несъществуващ и недействителен по смисъла на чл. 22 от ЗПК, а произтичало от неоснователно обогатяване. Задължението по чл. 23 от ЗПК било за реституиране на даденото по недействително правоотношение, поради което последиците при тази недействителност били на плоскостта на неоснователното обогатяване - връщане на даденото при липса на основание - чл. 55, ал. 1, предл. 1 от ЗЗДог. Нормата на чл. 23 от ЗПК била проявление на водещия в облигационното право принцип за недопустимост на неоснователното обогатяване и уреждала извъндоговорно основание за връщане на главницата като проявление на общата норма на чл. 34 от ЗЗДог. За да постанови атакуваното решение, районният съд приел, че сключеният между страните договор по своя характер е ДПК и е недействителен поради нарушаване на изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК. Предвид това, в отношенията между страните не можела да се приложи разпоредбата на чл. 23 от ЗПК - когато договорът за потребителски кредит е обявен за недействителен, да се присъди в полза на дружеството чистата стойност на кредита, тъй като нямало да е налице идентичност в предмета на заповедното производство и на иска по реда на чл. 422 от ГПК. В издадената заповед за изпълнение на задължение по чл. 410 от ГПК се претендирало заплащане на процесните суми на основание обявена предсрочна изискуемост на предоставения заем, а не на основание чл. 29 от ЗПК - като дадено по недействителен договор за потребителски кредит. Пред първоинстанционния съд бил предявен иск по реда на чл. 422, ал. 1 от ГПК, с който ищецът е поискал да се признае за съществуващо негово парично вземане към ответника, възникнало на основание ДПК, за което била издадена заповед за изпълнение по чл. 410 от ГПК. Вземането, предмет на установяване с иска по чл. 422, ал. 1 от ГПК, следвало да е напълно идентично с вземането, предмет на издадената заповед за изпълнение, като било необходимо да е налице пълно съвпадение между посочените в заповедта и в исковата молба правопораждащи юридически факти, компоненти и размер на вземането. Ето защо, при извод за недействителност на договора,

исковият съд не можел да присъди, на основание чл. 23 от ЗПК, чистия размер на кредита, тъй като това щяло да подмени основанието на претенцията /от договорно - на извъндоговорно основание/. Недопустимо било присъждането на неплатената главница, тъй като главницата се претендирала като дължима на действително договорно основание, а не на основание чл. 23 от ЗПК, като дадена по недействително правоотношение. Разпоредбата на чл. 23 от ЗПК била аналогична на тази по чл. 34 от ЗЗДог и се базирала на института на неоснователното обогатяване - при липсата на основание, всеки дължал да върне това, което е получил. Настоящото производство било по реда на чл. 422 от ГПК, което било обусловено от издадената заповед за изпълнение, и отклоняването от предмета на делото щяло да съставлява процесуално нарушение, а било недопустимо произнасянето от съда по непредявен иск, още повече че, въпреки че съдът постановил решението си по непредявен иск, по реда на чл. 23 от ЗПК той присъдил и лихва в противоречие на тази разпоредба, а именно - законната лихва от 28.05.2021 г. /датата на подаване на заявлението по чл. 410 от ГПК/ до изплащане на задължението. Моли се за отмяна на акта на първата инстанция в обжалваната му част и цялостно отхвърляне на претенциите на кредитора.

Не е подаден отговор на насрещната въззивна жалба.

Жалбите и отговорът са редовни и допустими. Те бяха разгледани в открито заседание на въззивната инстанция. Страните не направиха доказателствени искания. Не се наложи и служебно събиране на нови доказателства.

Районният съд е приел, че ДПК е недействителен. Той не съдържал необходимата информация относно ГПР. Не била спазена разпоредбата на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК. Приложими били нормите на чл. 22 и 23 от ЗПК. Ответникът по делото дължал на ищеца единствено част от чистата стойност на кредита - непогасената главница, заедно със съответната законна лихва. Окръжната инстанция напълно споделя тези изводи на първостепенния съд. И двете въззивни жалби се явяват неоснователни.

В казуса е изяснено по несъмнен начин, че с двете допълнителни услуги фирмата за бързи кредити е целяла да заобиколи изискването на закона за максимален размер на ГПР /той не може да надхвърля петкратния размер на законната лихва по просрочени задължения/. Приоритетното разглеждане на искането за отпускане на заем и възможността за разсрочване са част от конструкция за прикриване на действителните разходи по кредита, поради което е следвало да бъдат включени в ГПР /решение на СЕС, девети състав, от 21 март 2024 г., по дело С-714/22/, но в

настоящия случай това не е сторено. СЕС изрично разяснява, че строгостта на санкциите трябва да бъде в съответствие с тежестта на наказваните с тях нарушения, като се гарантира реално възпиращ ефект и същевременно се съблюдава основният принцип на пропорционалност. С оглед на съществения характер на посочването на ГПР в ДПК, за да даде възможност на потребителите да се запознаят с правата и задълженията си, както и с оглед на изискването при изчисляването на този процент да се включат всички разходи по чл. 3, б. „ж“ от Директива 2008/48, следва да се приеме, че посочването на ГПР, който не отразява точно всички тези разходи, лишава потребителя от възможността да определи обхвата на своето задължение по същия начин както непосочването на този процент. Следователно санкция, изразяваща се в лишаване на кредитора от правото му на лихви и разноси при посочване на ГПР, който не включва всички споменати разходи, отразява тежестта на такова нарушение и има възпиращ и пропорционален характер. В казуса, ако разходите за споменатите допълнителни услуги се включат в ГПР, той ще стане 210,37, т. е. многократно ще надхвърли петкратния размер на законната лихва по просрочени задължения, което ще има за последица нищожност поради противоречие със закона /така и Определение № 60451 от 03.06.2021 г. на ВКС по гр. д. № 850/2021 г., III г. о., ГК, докладчик съдията Геновева Николаева/. В решението си от 21 март 2024 г. СЕС постановява, че когато в ГПР отсъстват някои от предвидените в чл. 3, б. „ж“ от Директива 2008/48 разходи - а в случая не са включени разходите по допълнителните услуги „Фаст“ и „Флекси“ - ДПК следва да се счита за нищожен. Отделно от това, въпросните клаузи от ДПК, позволяващи на съответния потребител да отлага и да разсрочва плащането на месечните вноски по кредита срещу заплащането на допълнителни разходи, макар да не е сигурно, че този потребител ще се възползва от посочените възможности, несъмнено имат неравноправен характер, понеже разходите за тях са явно непропорционални на размера на отпуснатия заем - сумата за „Фаст“ е близо 1/3 от размера на кредита, а пък тази за „Флекси“ дори възлиза на цели 90 % от заема, което категорично сочи на непропорционалност /въпросното решение на СЕС от 21 март 2024 г./. Тезата в насрещната въззивна жалба също не може да бъде споделена. В решението си от 21 март 2024 г. СЕС е категоричен, че нищожността на ДПК, в който не е посочен ГПР, включващ всички предвидени в чл. 3, б. „ж“ от Директива 2008/48 разходи, води до връщане на предоставената в заем главница. Същото последователно се застъпва и в актуалната практика на ВКС. Нормата на чл. 23 от ЗПК е специална и изрично уредена в ЗПК последица от нищожността на ДПК на основание чл. 22 от

ЗПК и следва да намери приложение към процесните правоотношения. Специалната законова разпоредба изключва приложението на общото правило на чл. 34 от ЗЗДог /*lex specialis derogat legi generali*/. При установена от съда недействителност на ДПК, по предявения от кредитора иск на договорно основание, за заплащане на дължими суми по договора, с решението си съдът следва да установи, на основание чл. 23 от ЗПК, дължимата сума по приетия за недействителен договор и да уважи иска до размера на чистата стойност на кредита, без лихва или други разходи по кредита, като не е необходимо вземането за чистата стойност на кредита да бъде предявено с иск на извъндоговорно основание по чл. 55 от ЗЗДог. Ако се приеме, че задължаването на потребителя за връщане на чистата сума по получения кредит следва да се извърши в отделно съдебно производство, по предявен иск с правно основание чл. 55 от ЗЗДог, то би се достигнало до неоснователно обогатяване на потребителя, предвид изискуемостта на вземането по недействителен договор, в частност при нищожен ДПК, и позоваване от страна на потребителя на изтекла погасителна давност. Това би противоречало на принципа за недопускане на неоснователно обогатяване, в какъвто смисъл е и въвеждането на разпоредбата на чл. 23 в специалния ЗПК /Решение № 50005 от 21.02.2024 г. на ВКС по т. д. № 1950/2022 г., II т. о., ТК, докладчик съдията Зорница Хайдукова, Решение № 50086 от 21.12.2023 г. на ВКС по т. д. № 1027/2022 г., I т. о., ТК, докладчик съдията Тотка Калчева, Решение № 50056 от 29.05.2023 г. на ВКС по т. д. № 2024/2022 г., I т. о., ТК, докладчик съдията Елена Арнаукова, Решение № 50259 от 12.01.2023 г. на ВКС по гр. д. № 3620/2021 г., III г. о., ГК, докладчик съдията Марио Първанов, Решение № 60186 от 28.11.2022 г. на ВКС по т. д. № 1023/2020 г., I т. о., ТК, докладчик съдията Васил Христатиев, Решение № 50174 от 26.10.2022 г. на ВКС по гр. д. № 3855/2021 г., IV г. о., ГК, докладчик съдията Велислав Павков, и др./.

С оглед на констатираната неоснователност и на двете въззивни жалби, разноси на страните за настоящата инстанция не следва да бъдат присъждани.

Настоящият въззивен съдебен акт няма да премине през касационна проверка, защото така повелява нормата на чл. 280, ал. 3, т. 1, предл. 1 от ГПК.

Воден от изложеното, Окръжен съд Благоевград

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 188 от 18.09.2023 г., постановено по гражданско дело № 943 от 2021 г. на Районен съд Разлог, в обжалваните му части, с които е

прието за установено, на основание чл. 422, ал. 1 вр. чл. 415 от ГПК, че Г. И. К., ЕГН *****, адрес гр. Б, ул. „С“ №, дължи на "П.К.Б.", ЕИК, седалище и адрес на управление гр. С, район „С“, ж. к. „М“, бул. „Б“ № , бл., вх. „“, ет. представлявано от С Н.Н и Н М Л, сума в размер на 1980 лева, представляваща главница по договор за потребителски кредит № 30040993365 от 29.11.2019 г., заедно със законната лихва, считано от 28.05.2021 г. /датата на подаване на заявлението по чл. 410 от ГПК/ до изплащане на задължението, за която сума е издадена заповед за изпълнение на парично задължение по чл. 410 от ГПК по частно гражданско дело № 687 от 2021 г. на Районен съд Разлог, и са отхвърлени претенциите на дружеството, насочени срещу К., за главница, за разликата над присъдените 1980 лева до претендираните 2685,88 лв., за законна лихва върху тази главница и за договорно възнаграждение в размер на 948,68 лв.

Настоящият въззивен съдебен акт не подлежи на касационно обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____